

Ob dnevu samoupravljalcev

II. kongres samoupravljalcev Jugoslavije, ki je v maju 1971 obravnaval in ocenjeval dvajsetletno zgodovino našega samoupravnega sistema, je sprejel pobudo Zvezne konference SZDL Jugoslavije in sveta ZSJ, da se 27. junij razglasi za Dan samoupravljalcev Jugoslavije.

27. junija 1950 je Ljudska skupščina FLRJ sprejela temeljni zakon, da delovni kolektivi upravljajo državna gospodarska podjetja in višja gospodarska združenja. S to odločitvijo je samoupravna Jugoslavija stopila najdlje v uresničevanju tistih idealov, ki še danes navdihujejo ves svetovni proletarijat.

Samoupravljanje v obdobju od prvih delavskih svetov do današnjega delegatskega sistema je postalo materialna moč naše družbe in se je globoko ukoreninilo v zavest delovnih ljudi. Vsi veliki uspehi, ki jih ni malo, a se jih pogostokrat premalo zavedamo, pa naj gre za gospodarski razvoj in preobrazbo naše družbe, za demokratizacijo družbenih odnosov, so nesporno potrдили prednosti samoupravnega družbenega sistema. Vsi ti dosežki tudi najboljše zanikujejo določena mnenja in pritiske, da je samoupravljanje nekakšen eksperiment, za katerega še ni jasno, kako se bo obnesel...

Naša stvarnost je pokazala, da je največja moč samoupravljanja v sproščanju ustvarjalnih pobud najširših množic ter osvobajanju dela in človekove osebnosti iz klasičnih kapitalističnih razrednih odnosov.

Lahko bi bili zadovoljni s tem, kar smo dosegli, saj smo ne le sebi, marveč vsemu svetovnemu proletariatu pokazali vizijo nove, boljše družbe, ki v njej delo postaja resnična vrednota. Vendar temu ni tako, saj nas svetel zgled, za katerega se borimo, zavezuje, da ne smemo jemati vnemar napak, ki jih zagrešimo sami, niti odklonov in pomanjkljivosti, ki se pojavljajo občasno.

Nova ustava in dokumenti kongresov zveze komunistov jasno začitujejo našo nadaljno pot, tlakovano z nalogami. Delegatski sistem je na začetku svoje poti, temeljna organizacija združenega dela zlagoma dobiva svoje izrazite poteze in zbori delavcev, kot najbolj neposredna oblika samoupravljanja, počasi prodirajo v zavest delavcev. Zal pa še ni povsem izkoreninjena stara miselnost, prežeta z nekakšnim prepričanjem, da bo bržda moral še nekdaj »upravljati« v imenu neposrednih proizvajalcev.

Ti štrclji birokratskih, tehnokratskih in drugih prepričanj, ki se bojijo iztirjenja na stransko pot in to ne zaman, se neposrednemu proizvajalcu ne morejo dolgo upirati v borbi za oblast dela, za samoupravni socializem, ki pomeni naše boljše življenje in pravičnejše medsebojne odnose.

27. junij, Dan samoupravljalcev naj nas torej ob veličini doseženega spomni tudi na obilico nalog, ki so še pred nami!

ABV

Slavnostno in lepo

V avli osnovne šole Antona Tomaža Linharta je bila v soboto, 22. junija, svečanost v čast Dneva samoupravljalcev, 27. junija.

V kulturnem programu so nastopili moški pevski zbor KPD iz Zasipa pri Bledu s solistom Francem Korenom z narodnimi napevi in pesmima

dela, almirska dramska skupina s pesmimi socialnih pesnikov Mileta Klopčiča, Toneta Seliškarja, Koče Racina in Jiřija Wolkerja in folklorna skupina RKUD »Svoboda« Varaždin. Folkloristi iz Varaždina, pretežno mladi delavci in učenci srednjih šol so presenetili z dožnanim in

izpiljenim programom plesov iz Zagorja, Posavine, Južne Srbije in Makedonije. Gledalce je zagotovo najbolj navdušil Biljana platno beleše, ki ponazarja beljenje platna in ki ga je predano odplesalo kolo deklet.

Na svečanosti so bile podeljene tudi jubilejne nagrade in pa priznanja najbolj prizadevnim samoupravljalcem. Podelil jih je predsednik DS OZD Jurij Legat in takole pozdravil nagrajene člane kolektiva:

»Danes, ko smo se zbrali, da proslavimo Dan samoupravljalcev, ki bo v uresničevanju novih samoupravnih odnosov zmeraj bolj postajal resnični praznik nas vseh, naših naporov in zmag, je prav, da se spomnimo tudi naših sodelavcev, ki so s svojo zvestobo kolektivu pomagali rasti Almira in zagotovo prispevali pri utrjevanju njenega slovesa.

Za predano in zaslužno delo v lepih pa tudi težkih trenutkih in z željo, da bi ostali v naši sredi do izteka svojih delovnih dni, jim iskreno čestitam v svojem imenu, v imenu samoupravnih organov, vodstva podjetja in vsega kolektiva.

Nagrade za petindvajsetletno delo, kristalne vaze in diplome so prejela sodelavke: Jurman Ivanka, Podobnik Marica in Roblek Tončka; za dvajsetletno delo so nagrajene: Cerne Mili, Potočnik Ivana, Stare Mara, Zupan Angelca prejela ure in diplome. Za petnajsetletno delo v kolektivu pa so dobile kristalne vaze in diplome nagrajene: Azman Rezka, Borič Vika, Dimitrijevič Marija, Dobrila Tilka, Pretnar Francka, Šiško Milka, Urh Jelka in Zupan Rozka.

Nato je predsednik Delavskega sveta Legat Jurij spregovoril še prizadevnim samoupravljalcem:

»Poleg jubilejnih nagrad pa se je naš kolektiv na današnji dan namenil podeliti tudi priznanja za aktivno samoupravno delovanje in krepitev samoupravne zavesti sodelavcev, ki so se doslej s požrtvovalnim delom in predanostjo odlikovali v raznih organih upravljanja. Prepričani smo, da bo njihov zgled svetlo merilo tudi njihovim naslednikom pri graditvi naših samoupravnih odnosov.«

Priznanja so prejeli: Dobrila Marijan, Kunčič Štefka, Uršič Alojz, Pogačnik Marija, Cizej Jana, Legat Jurij.

ABV

Marjan Dobrila sprejema priznanje za samoupravno delovanje. Čestita mu predsednica OO sindikata, Milka Blažičeva in predsednik DS OZD, Legat Jurij

Ob 22. juliju, prazniku

Dneva vstaje slovenskega naroda

čestitajo

vsem članom kolektiva

člani združenja borcev NOV, družbenopolitične organizacije, samoupravni organi in vodstvo OZD Almira

Zvestoba »Almiri«

Trije izmed letošnjih nagrajencev so se ljubeznivo odzvali povabilu na pogovor, vendar so takoj pripomnili: »Zakaj pa mi? Saj smo takorekoč že inventar!«

Pa bi jih vseeno radi vsaj bežno predstavili sodelavcem, ki so prišli v kolektiv precej pozneje kot oni.

Marija Podobnikova sprejema nagrado za 25-letno delo

Marija Podobnikova, ki je napravila na milijone zank, lukenj in kit, je kot vajenka začela pri privatniku Vidicu, nato je bila dolga leta v almirski pletilnici, zdaj pa osem let plete v vzorčnem oddelku.

Doma, v železničarski družini, je bilo osem otrok in za vajenka je odšla že iz zadnjega razreda osemletke, tik pred koncem šolskega leta, »ker so jih ravno jemali«. Delo se ji je prikupilo, v kolektivu se je dobro počutila in je vztrajala, čeprav včasih ni bilo lahko. Še posebno rada je v vzorčnem oddelku, kjer je delo raznoliko in naj

je vzorec še tako težak, le še vzpodbuja njeno delovno vne-
mo.

In kaj počne, kadar ni v službi? »Doma so bili vsi športniki, pa se je še mene prijelo. Smučala sem, telovadila, nekaj let sem bila celo v državni reprezentanci in ko sta začela odraščati otroka — ima dva pridna sinova, ki

dušeni taborniki in zelo radi se udeležujemo rallyja 'Sutjeska'; doslej smo bili na njem že kar štirikrat.«

Seveda pa ima za rekreacijo tudi delo na vrtu, med rožami in zelenjavo, pa tudi na TV ekran rada pogleda...

Mili Černetova, ponavadi dobre volje in nasmejana, je prav tako začela v pletilnici, na okroglih strojih. »Delali smo navadne bombažne nogavice, ki so zdaj samo še spomin. Dve leti sem bila v pro-

Mili Černetova sprejema nagrado za dvajsetletno delo

hodita v tretji razred tehnične srednje šole in šesti razred osemletke —, »sta se še onadva navzela športnega duha. Vsi skupaj pa smo nav-

izvodnji, nato pa me je zmeraj bolj imelo, da bi odšla naprej v šolo. Najprej sem opravila administrativni tečaj, 1961 pa sem se vpisala na ekonomsko srednjo šolo. Studirati sem morala v glavnem samo ponoči, ker sem bila tedaj še doma, na kmetiji. Še preden sem končala šolo, sem se poročila. In ko sem končala šolo, se nisem kaj prida spočila, ker je kmalu prvičkrat zajokalo. Leta službe so se nabirala in če zdaj napravim bilanco, imam dvajset let službe, moža, dvoje otrok, še ne popolnoma dograjeno hišo in še malo časa za pletenje, vrt, zgodovinske romane, kakšen klepet in novo matematiko, (sin hodi namreč v drugi razred). Cedna bilanca in zadovoljna bom, če bo šlo še naprej tako doma in v službi.«

Legat Jurij ali mož, ki ni nikoli zamudil v službo, je prekrmaril »Almiro« podolgem in počez. »Po demobilizaciji,« — bil je borec Škofjeloškega odreda od 1. 8. 1944, telefonist in radiotelegrafist, »sem z dvema letnikoma srednje tekstilne šole postal cottonist, čez leto dni sem postal vzdrževalec nogavičarskih strojev v Lescah, vmes sem izredno študiral, končal šolo in 1961 postal prvi obratovodja obrata v Novi Gorici. Nato sem se vrnil za obratovodja

v Lesce, bil sem pomočnik tehničnega vodja, tehnični vodja, ponovno obratovodja v Lescah, zdaj pa referent nabave.«

Tudi v samoupravnih organizacijah je požrtvovalno deloval vse od začetka in je bil trikrat predsednik delavskega sveta.

»Imam pravzaprav dve ženi, tisto pravo in pa 'Almiro'«.

Pa ob dveh »ženah« sploh ostane še kaj prostega časa? »O, ja, doma sem nabavni, pa kuhar in še kaj, ker je žena ves dan v službi. Rad pa bi malo več balinal in smučal.«

ABV

Izhodišča za novo organiziranost mladine

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in predsedstvo republiške konference Zveze mladine Slovenije sta na skupni seji septembra lani sprejela skupno sporočilo o aktivnih mladih delavcev. Iz tega sporočila posredujem nekaj konkretnih napotkov za novo organiziranost mladinske organizacije na nivoju osnovne organizacije. Kakšno naj bi bilo torej sodelovanje med sindikalno in mladinsko organizacijo?

Ustanavljanje aktivov mladih delavcev v okviru sindikatov in njihovo povezovanje v konference je skupna akcija dveh organizacij. Ta skupna akcija je sad spoznanja, da so mladi delavci popolnoma enakopravni člani delavskega razreda in njegovi najširše organizacije — sindikata. Problemi mladih delavcev naj bodo torej problemi vseh delavcev, ki jih je treba reševati skupno.

Mladi delavci naj torej ustanovijo aktiv mladih delavcev v okviru osnovne organizacije sindikata in njegove konference, aktiv mladih delavcev pa se s svojimi delegati vključujejo v delo občinskih in republiških konferenc mladih delavcev. Aktiv mladih delavcev so na ta način ena od oblik sindikalne

organizacije in obenem ena od temeljnih oblik delovanja mladih.

Vsi sindikalni organi morajo imeti v svojem sestavu sorazmerno toliko mladih do sedemindvajset let starosti, kolikor je mladih v sestavi članstva sindikata.

Aktiv mladih delavcev naj deluje po programu, ki ga sam sestavi. Sindikalna organizacija pa je dolžna po dogovoru sprejeti v svoj program tiste naloge programa mladih, ki jih lahko skupno izpelje. Obenem mora zagotoviti potrebna sredstva v skladu z zahtevnostjo naloge in sorazmerju članstva mladih v sindikatu.

Akcijo za ustanovitev aktiv mladih delavcev vodita občinska konferenca zveze mladine in občinski svet zveze sindikatov.

Ta načela nove organiziranosti mladine in sindikata so osnovni napotki, ki naj jih predvsem mladi skrbno preberejo in aktivno sodelujejo pri njihovem uresničevanju. Naloga mladih je, da se po smernicah X. kongresa ZKJ čim aktivneje vključimo v politično dejavnost, kar bomo dobro organizirali in delovali v smislu nove ustave.

Zoran BULUT

Naši upokojeenci

JUSTINA ŠPILERJEVA

Bila sem repasirka, pa vrtarica, dokler nisem pristala v skladišču. Zelo rada sem bila tam in še zmeraj rada pridem nazaj, posebno ko je tako lepo urejeno. Včasih je bilo drugače, same smo morale prekladati težke košare in zaboje, včasih je bilo presneto mraz, a človek vse prenese, še posebej, če je na ta 'veselo sorto'. Potem ko sem za sušico ležala trinajst mesecev na Golniku, so mi po vrnitvi v kolektiv ponudili lažje delovno mesto, pa kar nisem mogla iz skladišča.«

Zanimalo me je, kaj počne s časom, ki ga ima sedaj dovolj.

»Dovolj ga pravzaprav nimam. Zmeraj mi ga za kaj zmanjka. Gospodinjstvo, pa dve hčerki, ki sta stari dvajset in triindvajset let. Včasih se prileže klepet s kakšno nekdanjo 'almirko'. Prijetno je obujati spomine. Spomladi in poleti hodim v hribe, včasih je treba pogledati tudi televizijo, pa kaj prebrati, res, verjemite mi, da mi časa ne ostaja.«

Marija Pogačnikova sprejema priznanje za samoupravno delovanje

Pomembnejši sklepi samoupravnih organov

V TOZD Proizvodnja pletenin Radovljica, TOZD Proizvodnja pletenin Nova Gorica, TOZD Industrijska prodajalna Radovljica in DS skupnih služb

so se v dneh 30. in 31. maja ter 1. in 3. junija zbrali člani kolektiva na zborih delovnih ljudi in z večino glasovi sprejeli naslednje sklepe:

1. Zbori delovnih ljudi ugotavljajo, da je samoupravni sporazum o delitvi dohodka in osebnih dohodkov v skladu s sindikalno listo in ga sprejmejo.

2. Zbori delovnih ljudi ugotavljajo, da so samoupravni sporazum o delitvi osebnih dohodkov posameznih temeljni horganizacij združenega dela v skladu z internimi in družbeno dogovorjenimi merili in jih sprejmejo z vsemi dopolnitvami.

3. Zbori delovnih ljudi ugotavljajo, da je pravilnik o informiranju v skladu z zakonom in ga sprejmejo.

4. Zbori delovnih ljudi soglašajo z razširitvijo investicije za projekt v Novi Gorici in sicer za Industrijsko prodajalno ter dodatna dela, cisterne, kanalizacije, ograje, zunanja ureditev, ureditev rampe in nadstrešja v približni vrednosti 784.000 din.

5. Zbori delovnih ljudi ugotavljajo, da je pravilnik o nagrajevanju učencev v gospodarstvu v skladu z določili sindikalne liste in ga sprejmejo.

6. Zbori delovnih ljudi potrjujejo samoupravni sporazum o poslovnem sodelovanju z naslednjimi organizacijami združenega dela: **TEKSTIL** Zagreb, **Centrotekstil** Beograd, **Jugotekstil** Ljubljana, **Tekstil** Ljubljana, **Sejem** Beograd, **Center za sodobno oblačenje** Ljubljana in **Revlja Maneken**.

Zbori delovnih ljudi v TOZD Proizvodnja pletenin Nova Gorica pa so sprejeli tudi **statut** svoje temeljne organizacije združenega dela.

- otroški moški pleteni izdelki
- ženski pleteni izdelki
- otroški ženski pleteni izdelki
- pleteni izdelki za otroke do 1 leta
- nogavice
- rokavice.

Moški, ženski in otroški oblačilni izdelki, kakor tudi iz-

delki za dojenčke, se izdelujejo v raznih velikostih. Velikosti so odvisne od višine rasti koristnika obleke, od razvosti telesa in posameznih delov telesa. Velikosti so označene s števkami in drugimi znaki. Te številke največkrat predstavljajo telesne mere uporabnika ali pa so zajete v konvencionalno oziroma z dogovorom osvojenno številko.

Pri otroških oblačilih ta števila največkrat predstavljajo leto starosti in višino telesa otroka ali dojenčka. Iz tega sledi, da je pri označevanju velikosti osvojen sistem označevanja, ki je enak za vse proizvajalce oblek, naj so pletene ali tkane, za trgovce in za potrošnike te obleke.

Marija Kozole

Proslava dneva samoupravljalcev: nastop folklorne skupine RKUD »Sloboda« iz Varaždina

Abeceda standardov

Standardi se sprejemajo zaradi čim bolj racionalne proizvodnje in za garancijo potrebne kvalitete posameznih proizvodov.

Jugoslovske standarde pripravlja in izdaja Jugoslovanski zavod za standardizacijo, v veljavo pa stopijo po objavi v Uradnem listu SFRJ. Vsak jugoslovanski standard (označuje se z JUS), mora biti rezultat usklajenih potreb in možnosti (proizvajalcev in uporabnikov), pri čemer se upoštevajo tudi mednarodni standardi.

V vsakdanjem življenju kupujemo najrazličnejše izdelke. In seveda je prav potrošniku v prid, če vemo, kaj pomenijo oznake standardov.

Jugoslovanski standardi se označujejo z znakom JUS, z dvema velikima črkama abecede in štirimi števkami od 0-9. Pišejo se tako, da je med velikima črkama pika in za prvo številko tudi pika. N. pr.: JUS F. D 5. 250, ki nam pove:

JUS — kratica za oznako jugoslovanskega standarda.

F — prva velika črka pomeni vejo industrije, ki jih je vsega skupaj dvajset.

A — osnovni in splošni standardi, B — rudarstvo, C — metalurgija, D — gozdarstvo, E — kmetijstvo, prehrambena industrija, F — tekstilna industrija, G — industrija usnja, gume in plastike, H — kemijska industrija, J — rezervirano, K — industrija orodja in pribora,

L — industrija merilnih aparatov in fine mehanike, M — strojna industrija, N — elektro industrija, P — predpisi, vozila, železniškega prometa, R — ladjedelništvo, S — letalstvo, T — rezervirano, U — gradbeništvo, V — rezervirano, Z — standardi za neindustrijske dejavnosti.

D — pomeni grupo v veji proizvodnje, ki jih je lahko največ deset. V tekstilni industriji pomenijo: A — osnovni in splošni standardi, B — tekstilna vlakna, C — tanki proizvodi, D — pleteni proizvodi, E — polsteni izdelki, G — konfekcija, S — analiziranje in preizkušanje tekstilnih materialov, T — tehnološki postopki v tekstilni industriji, Z — razni standardi za odpadke, sanitarni material.

5 — prva številka pomeni oznako za podgrupo v grupi pletenih izdelkov, v kateri so predpisane oznake velikosti, mere in kvaliteta izdelave posameznih pletenih izdelkov.

250 — zadnje tri številke so oznaka za konkretni standard, ki se označuje z zaporednimi števkami od 001 do 999. N. pr.: 250 pomeni standard za žensko pleteno bluzo.

JUS F. D 5. 250 je oznaka za jugoslovanski standard tekstilne industrije, ki se nanaša na žensko pleteno bluzo.

Na področju trikotaze je sprejetih skupno 80 standardov. Vsi standardi so razdeljeni v osem grup:

- sistem velikosti in oznak
- moški pleteni izdelki

Nekaj osnov varstva pri delu

Odkar obstaja človeštvo, obstaja tudi delo. Delo je sredstvo za preživetje, obenem pa človeka krepi, ga aktivira, vzgaja in mu daje življenjsko moč. In če je delo za obstoj človeštva nujno, je prav tako nujno, da ga opravljamo zdravo, ne le, da se zavarujemo pred poškodbami in zdravstvenimi okvarami, ampak tudi zaradi varovanja sredstev in predmetov dela.

Varstvo pri delu obsega varstvene ukrepe in sredstva, s katerimi je mogoče ustvarjati varne in zdrave delovne razmere. Varstveni ukrepi so po svojem obsegu in vsebini lahko tehnični, zdravstveni, socialni, pravni, splošno priznani ukrepi itd. To pomeni, da varstvo pri delu ni dejavnost ene službe, ampak je sestavni del vseh dejavnosti in mora biti vključeno že v idejnih zasnovah vsakega dela ter biti sestavni del tehnologije dela in organizacije dela. Sredstva za varstvo pri delu so tehnične naprave, npr. zavarovanje strojev in naprav z zaščitnimi napravami, s katerimi se izključuje nevarnost poškodbe ali zdravstvene okvare; sredstva za osebno varstvo in oprema so tista sredstva, ki si jih delavec nadenje zaradi osebne varnosti in jih mora uporabljati, zaščitna sredstva za osebno varstvo pa so sredstva, ki niso

predpisana in niso obvezna, ker nimajo namena varovati pred poškodbami in zdravstvenimi okvarami.

Oseba na delu ima na svojem delovnem mestu splošne in posebne pravice glede varstva pri delu, vendar so te pravice obenem tudi dolžnosti, iz njih pa izhaja odgovornost. Dolžnosti in pravice so določene s Pravilnikom o varstvu pri delu.

Osebe na delu imajo na svojem delovnem mestu pravico in dolžnost:

da neposrednemu vodji takoj naznanijo vsako pomanjkljivost, okvaro ali drug pojav, ki bi lahko ogrozil varnost pri delu, okvaro strojev in naprav ali izdelkov;

da uporabljajo varstvene naprave ter sredstva za osebno varstvo, z njimi pa morajo pazljivo ravnati in jih vzdrževati;

da se strokovno, teoretično in praktično izpopolnjujejo iz varstva pri delu;

imajo pravico in dolžnost opravljati svoje delo nadvse pazljivo, skratka tako, da s svojim delom in ravnanjem ne ogrožajo svojega življenja in zdravja, kakor tudi ne življenja in zdravja drugih delavcev.

Za izvajanje in pospeševanje varstva pri delu je bil napravljen Pravilnik o varstvu pri delu, ki ga je bil že sprejel Centralni delavski svet in ko bo vsklajen z novim slovenskim zakonom o varstvu pri delu, ga bo lahko prejel vsak član delovnega kolektiva poleg »Navodil« za samo delo na nekaterih strojih, ki jih mora potrditi še Komisija za varstvo pri delu, ter »Normativ« osebnih varstvenih sredstev in osebnih zaščitnih sredstev za osebno varstvo. Zdravko Gruden

Srečanje članov Zveze borcev

V Domu upokojencev je bilo v sredo, 3. julija, pristrčno srečanje »Almirinih« borcev. Po kratkem kulturnem programu, v katerem je dramska skupina »Almire« recitirala pesmi Mateja Bora, Kajuha, Ceneta Vipotnika in Mirana Jarca, so borcem podelili spo-

minska darila, — delo Ljuba Popoviča: Velika igra z Dražo Mihajlovičem.

Srečanja so se udeležili tudi predstavniki občinskega Združenja borcev NOV in seznanili udeležence z dosežki 7. kongresa ZZB NOV Jugoslavije.

Invalidska pokojnina

V današnji celotni socialni problematiki zavzema vse vidnejše mesto problematika invalidnih oseb.

Materialni pogoji in razumevanje celotne družbe za potrebe in pravice invalidov so omogočili, da se je intenzivne pristopilo k organiziranemu in strokovnemu delu na tem področju. Z izidom Zakona o invalidskem zavarovanju l. 1959 so dobili zavori za socialno zavarovanje zakonito osnovo za delo z invalidnimi osebami. Ker sta nagel razvoj in vse večja delitev dela v proizvodnji že prehitela nekatere določbe tega zakona (predvsem določbe o kategorijah delovnih mest) in čeprav je bil zakon human, saj je življenjsko, z nekaterimi izjemami, reševal mnoge probleme onesrečenih in težje obolelih oseb, je bilo nujno ta zakon korigirati oziroma dopolniti in od 1. 1. 1973 dalje ureja to problematiko STATUT Skupnosti invalidsko pokojninskega zavarovanja v Sloveniji. Bistvo sprememb je prav v iskanju rešitev, ki naj omogočijo spremenjeni družbeno ekonomski položaj zavarovanec, to je vključevanje v temeljne organizacije združenega dela organiziranih ljudi, ki jim je potrebno zlasti zagotoviti vpliv in odgovornost za politiko in sklepe skupnosti invalidsko pokojninskega zavarovanja. V Statutu ne gre za bistvene spremembe v pravicah zavarovancev, čeprav je tudi teh precej, temveč za začetek nastajanja novih samoupravnih odnosov. Ze zakon je namreč postavil temelj, da se pri invalidnih osebah ugotavlja preostala delovna zmožnost in ne več delane zmožnost, izhajajoč iz načela, da nobenemu človeku ni treba na delovnem mestu uporabljati vseh umskih in fizičnih sposobnosti, oziroma, da nobena delovna operacija ne zahteva vseh telesnih in duševnih sposobnosti povprečnega človeka. Ob vsaki nastali poškodbi moramo ugotoviti, kakšne so preostale zmožnosti in za kakšno delo, kljub poškodbi še vedno zadržujejo. Zato je osnovno pravilo, da je delovni invalid po zakonu zavarovanec, ki je na podlagi invalidnosti pridobil neko pravico iz invalidskega zavarovanja.

Za pravico do invalidske pokojnine je potrebna določena pokojninska doba, ki je odvisna od tega, koliko ima pokojninske dobe zavarovanec v tako imenovanih delovnih letih, to je od 20. leta starosti do nastanka invalidnosti. Pogoj pokojninske dobe je izpolnjen, če ima zavarovanec pokojninsko dobo, ki krije najmanj tri četrtine delovnih let.

Če znaša pokojninska doba najmanj tri četrtine delovnih let, mora kriti vsaj tretjino delovnih let in imeti pred invalidnostjo izpolnjeno ustrezno gostoto zavarovalne dobe.

Za zavarovanca, ki je postal delovni invalid pred dopolnjenim 20. letom starosti, zadošča eno leto zavarovalne dobe.

Prav tako zadošča eno leto zavarovalne dobe za zavarovanca, ki je postal invalid pred 30. letom starosti, če gre za zavarovanca, ki si je pridobil po 20. letu strokovno izobrazbo kvalificiranega delavca oz. srednjo ali od srednje višje izobrazbo.

Če je invalidnost posledica nesreče pri delu ali poklicne bolezni, pridobi zavarovanec pravico do invalidske pokojnine ne glede na pokojninsko dobo in se invalidska pokojnina odmeri v višini 85 % po-

kojninske osnove. Če ne gre za nesrečo pri delu ali poklicno bolezen, se invalidska pokojnina odmeri od pokojninske osnove glede na pokojninsko dobo z enakim odstotkom kot starostna pokojnina, k tako odmerjeni pokojnini pa se odmeri še dodatek na invalidnost. Višina dodatka na invalidnost je odvisna od starosti, pri kateri je zavarovanec postal invalid, in od zavarovančeve pokojninske dobe v njegovih delovnih letih. Invalidska pokojnina z dodatkom na invalidnost ne more presegati 85 % pokojninske osnove.

Za borce NOV veljajo tudi glede pravice do invalidske

Norma, norma!

Velikokrat govorimo o normah, o njihovem doseganju ali nedoseganju, velikokrat norme vzburijo tudi hudo kri. Norma bi bilo prav, če bi se vprašali in temeljito pretehtali, kaj norma sploh je...

Norma je predpisana količina dela, ki ga mora opraviti povprečni delavec na enoto časa ob upoštevanju vseh faktorjev, ki povečujejo čisti čas dela.

Čisti čas dela je tisti čas, ki ga delavec porabi za delo brez upoštevanja kakršnihkoli faktorjev, ki povzročajo počasnejši tempo dela. Strokovni čas se določa na dva načina: z metodo posnetih časov ali z eno od metod vnaprej določenih časov kot je na primer Work-Factor sistem.

Najbolj znana in najstarejša metoda določanja časa za neko delo je metoda posnetih časov. Ta metoda ni najboljša, ker mora normirec ocenjevati nominalni tempo delavca. Primer: normirec s štoparico zmeri čas dela neposredno na delovnem mestu. Nato mora oceniti, s kakšnim tempom dela snemanj delavec, z normalnim, (100%) s hitrejšim, od normalnega tempa (več kot 100 odstotkov) ali počasnejšim od normalnega tempa (manj kot 100%). Ko normirec oceni delavčev tempo, mora tempo normalizirati, to pomeni, da ga mora prevesti na 100%, normalni tempo. Pri tem pa nastajajo velike napake in nepravilnosti, kajti ocenjevanje delavčeve hitrosti dela je ena od najvažnejših in morda tudi najtežjih nalog. Normirec po tem postopku ocenjuje tempo dela po občutku, ki je osebna ocena, in podvržena raznim vplivom, kar lahko privede do prenekaterih zmot. Poleg tega nastajajo napake že pri posnetju, posebno, če so delovne faze kratke. Razen tega pa je posebno pri daljšem snemanju potrebna koncentracija, ki pa slabi, čim dlje traja snemanje.

Napake se torej pojavljajo zaradi samega časa snemanja in pa razpoloženja delavca. Ni vseeno ali se snemanje vrši takoj ob pričetku dela, ko se delavec še ogreva, tedaj, ko je na vrhu delovnega elana, pred malico, proti koncu delovnega časa in ko je že utrujen.

Najbolj precizno in realno je čisti čas izmerjen z metodo vnaprej določenih časov — po Work-Factor sistemu, čisti čas (po definiciji te metode) je tisti čas, ki ga porabi povprečno izkušen delavec, če dela spretno in prizadevno v standardnih pogojih, da opravi neko predpisano delo z določeno kvaliteto v skladu s predpisano metodo. Čisti čas, ki ga delavec porabi za samo delo, je krajši od dejanskega časa. Dejanski čas je daljši zaradi štirih vzrokov, ki smo jih tudi mi upoštevali pri določanju normativov po Work-Factor sistemu. Ti vzroki pa so:

— Delavec dela počasneje, ker se pri delu utruja. Človeško telo porablja pri delu energijo, ki jo ne more pravočasno in v dovolj veliki količini nadoknaditi. To se izraža v utrujenosti, zaradi česar delavec zmanjša tempo ali celo preneha delati. Ta izguba časa se delavcu mora vsekakor priznati.

— Delavec se delu še privaja, zato dela počasneje kot bo delal kasneje, ko bo delo že popolnoma obvladoval in to je treba tudi upoštevati.

— Delavec dela počasneje tudi zato, ker ga ovirajo pogoji okolice, kot npr. visoka temperatura, mraz, prah, para, hrup, slaba svetloba itd.

— Delavec dela počasneje tudi zato, ker ga ovirajo motnje v samem delovnem pro-

pokojnine posebni predpisi.

Kakšen je postopek za uveljavljanje pravic iz invalidskega zavarovanja?

Zavarovancu, ki po mnenju pristojne zdravstvene službe zaradi poslabšanja zdravstvenega stanja, nesreče pri delu ali poklicne bolezni ni sposoben opravljati svojega dela na delovnem mestu, izdelava lečeči zdravnik predlog za okategoriziranje po invalidski komisiji. Na našem področju opravlja to delo Skupnost invalidsko pokojninskega zavarovanja podružnica Kranj.

Lahko pa zavarovanec sam direktno zaprosi SPIZ za priznanje pravic, vendar je ta postopek daljši, ker sledi predlogu še zbiranje medicinske dokumentacije.

Izrek invalidske komisije je lahko:

— priznanje I. kategorije invalidnosti, to je invalidska upokojitev (stalna ali začasna)

— II. kategorija invalidnosti, t. j. skrajšan delovnik za 4 ali 6 ur

— III. kategorija invalidnosti, polni delovni čas, ali pa III. kategorija invalidnosti in pravica do zaposlitve na istem ali drugem delovnem mestu s tem, da razliko ob eventualnem nižjem OD vsled invalidnosti krije SPIZ.

Obenem zavarovanec, ki more opravljati glede na preostalo delovno zmožnost po invalidnosti in glede na določeno starost bodisi svoje, bodisi drugo ustrezno delo, pridobi pravico do zaposlitve in pravico do poklicne rehabilitacije, če je le-ta potrebna, ter ustreznega denarnega nadomestila. **Marička Štibelj**

cesu. N. pr. delavec bo izgubil nekaj časa, ker sta osnovni ali pomožni material neustrezna.

Iz tega, kar sem navedel, dobimo čas za normo, ki je povprečni realni čas, ki ga delavec v resnici porabi za neko delo, daljše od izračunane, čistega časa. To je torej čas, ki ga delavec v resnici porabi za neko delo.

Vzroki, ki še vplivajo na realnost normativov: delavec ne dela neprekinjeno, njegovo telo namreč zahteva, da gre v osmih urah na osebno potrebo in da se odžaja. Ta čas se priznava kot čas za osebne potrebe. Na drugi strani pa nastajajo zastoji zaradi slabe organizacije dela. Tako delavec izgublja čas za službeni razgovor, pripravo materiala ali zaradi manjših okvar na orodju ali stroju, vpisovanje raznih podat-

kov, čakanje na kontrolo, čakanje na transport ter uređitev in čiščenje delovnega mesta. Te izgube časa moramo priznati delavcu kot čas za organizacijske zastoje.

Zavedati se moramo, da vseh časov, ki nastopajo kot zastojni časi, ne moremo vedno upoštevati, temveč samo tedaj, ko so dejansko potrebni. Delavcu, ki dela nekaj let na isti fazi slično delo, prav gotovo ne pripada čas za privajanje, ker se je delu že zdavnaj privadil.

Faktor utrujanja bomo upoštevali, ko ima delavec opravka s težkimi bremenji in ko dela v težkih pogojih, kot so para, vročina itd. Naj je podjetje še tako dobro organizirano, mora vendarle upoštevati čas za organizacijske zastoje.

(se nadaljuje)

Galič ing. Nedeljko

Proslava dneva samoupravljalcev: Dekleta almirske dramske skupine: Milka ZUPANOVA, Marta HROVATOVA in Ana KOTNIKOVA

Zanka za zanko II. del

V prejšnji številki smo se seznanili z začetki ročnega pletenja na različnih koncih sveta, danes pa začnimo s prvo strojno petljo, o kateri je ohranjena naslednja zgodba:

William LEE je tedaj, ko je študiral na univerzi v Cambridgeu, spoznal siromašno dekle in se vanjo zaljubil. Pustil je študij, ker je bil v tem času študentovski zakon prepovedan in postal pridigar. Njegovi dohodki so bili tako majhni, da je morala služiti tudi njegova mlada žena. Pridno je pletla nogavice, ki so v tem času vse bolj prihajale v modo in izpodrinile sešite nogavice. Njen mož je bil priča, kako težko je bilo delati zanko za zanko in koliko časa je minilo, preden je bila napletena nogavica. Razmišljal je, kako bi svoji ženi pomagal. Nenehno se je ukvarjal z mislijo o nekakšni napravi, ki bi zamenjala spretnost prste mlade žene. Naloga nikakor ni bila lahka in enostavna, čeprav je že razmišljal o iglah, ki bi zamenjale človeške prste. Toda, kako z njimi delati zanke? Na koncu je iglo zvil v majhen kaveljček in glej, to je bila odrešilna misel! In že v letu 1589 je skonstruiral model priprave, ki je prav zares delovala in delala šestkrat hitreje kot roke. Tako je torej leto 1589 leto izuma prvega pletilnega stroja. Ta stroj je imel gibljivo ploščo (fonturo), v katero so bile vstavljene negibljive igle (bodičaste pletilke), in je prazvedba današnjega visoko produktivnega cotton stroja.

William Lee, izumitelj prvega pletilnega stroja

Kot smo že rekli, William Leeju ni bilo sojeno ubirati sadov svojega izuma na domačih tleh. Kraljica Elizabeta I. je še naprej vztrajala, da nogavice ostanejo pravica gospode; plebejci so potrebovali še precej časa, preden so si lahko omislili pletene nogavice. Doflejš so se morali zadovoljiti s sešitimi tkanimi nogavicami.

Leejev izum so prvi začeli uporabljati na Francoskem, kamor je Lee odšel, potem ko ga domovina ni hotela priznati. Kasneje se je umetnost pletenja razširila po vsem svetu.

S pletenjem se v tem času niso ukvarjale le žene in de-

kleta, pač pa zelo veliko moških. Ob koncu 16. stoletja je postalo pletenje uzakonjen poklic in so ga uvrstili med obrti. Po nekaj desetletjih je postal pletilski poklic tako pomemben, da je moral vsakdo, ki je delal mojstrski izpit, naplesti preprogo brez napake. Te pletene preproge in pregrinjala so imele bogato ornamentiko živali in rastlin. Ko so bila pregrinjala napletena, so jih polili z vrolo vodo, da so se spolstila, potem pa so jih strigli. Zavežjo tega postopka se zanke niso več videle in zato tehnika izdelovanja teh izdelkov dolgo ni bila znana.

V takratnih pletilskih središčih so nastajali zelo dragoceni primerki, posebno v Breslau, današnjem Wrocławu v današnji NDR, v Ferlitzu in Neissu, na jugozahodu Strassbourga in Colmaru. Najstarejše delo, ki je shranjeno v Domovinskem muzeju v Nürnbergu je pleten prt iz leta 1690, katerega barve so se do danes izredno obdržale. Ta prt je velik 174 x 160 cm.

V leksikonu, imenovanem »Ženski leksikon«, ki je izšel leta 1739, lahko med drugim beremo: »Pletenje je znanost. Nogavice, rokavice, modrci, kape, stvari iz svile, volne, sukanca ali bombaža izdelujemo z unetniškimi pletenjem igel, ki da vsakemu izdelku odgovarjajočo obliko.«

Marija Antoñnetta, hčerka Marije Terezije in žena francoskega kralja Ludvika XVI., je bila zelo znana pletilja 18. stoletja. Pripovedovali so, da tudi Friderik Veliki v svojem prostem času ni igral samo na frulo, ampak je tudi pletel.

Stoletje pozneje, v času bidermajerja, je pletenje ljudi naravnost obsedlo. Sedaj to niso več le nogavice, pač pa tudi rokavice, kape in srajce.

Stanovanjska kultura v dobi bidermajerja je upoštevala ročno izdelane prte, velika dvojna pregrinjala za zakonske postelje, zavesa za okna. Poznan primerek iz te dobe je čipkasto pregrinjalo iz Weimarja v Nemčiji. V Domovinskem muzeju v Feuchtwangenu je bidermajerjeva soba s pletenimi zavesami iz belega bombaža. Kapice za dojenčke so pletli iz najfinejše lanene preje na zelo tankih, elastičnih žičnatih iglah. Na ta način so izdelovali fine čipke, tanke kot pajčevina, a vzorci so še danes znani in jih cenimo. Na enak način so izdelovali tudi pletenine z biseri. Z njimi so bile okrašene tudi kapice za dojenčke iz premožnejših družin.

V bidermajerskem obdobju je nošnja nogavic postala velika moda, celo dolžina kril je bila krajša zato, da bi se videle noge in nogavice. Ta pomembni modni detajl so pletli v glavnem iz belega

bombaža na tistem delu, ki je bil vsem na očeh, pa je bil okrašen z bogatim vezenjem in čipkami. Na rob nogavice so često vpletli ne le inicijale, pač pa imena, datum in kraj izdelave, včasih pa je bilo to izvezeno tudi z drobnimi biserčki.

Iz druge polovice 19. veka je ohranjenih nekaj ženskih revij in časopisov, v katerih so vse pogostejša navedbe za

pletenje obleke, plaščev, ogrinjal, toplega perila itd. V času I. svetovne vojne so najpogosteje izdelovali tople dele obleke za zaščito pred mrazom: kape, šale za tisoče, tisoče vojakov na frontah, ipd.

V dvajsetih letih našega stoletja ročno pletene nogavice vse bolj izgubljajo na pomenu, proizvodnjo prevzema industrija. Telovnik in brez-

rokavnik se v teh letih spreminita v pulover in jopico in odslej je pletena moda po zahtevah »Haute Couture«, zdaj športni šik, zdaj muha, vse bolj pa tudi potreba, če gre za umirjene modele. Ročno pletenje se spreminja v konjička, ki sprošča in je obenem tudi koristen. V lepo pletenino vsaka pletilja vplete tudi del svoje domišljije.

Milka Blažič

Proslava dneva samoupravljalcev: nastop moškega pevskega zbora KPD iz Zasipa z dirigentom Marjanom Erženom

Nogometno moštvo »Almira«

Bržkone je res, da večina članov našega kolektiva še ne ve, da je bilo ustanovljeno nogometno moštvo »Almira«. Tehnični vodja je Brane Cerar, v ekipi pa je 16 članov, ki trenirajo enkrat tedensko.

Prvo srečanje z močnejšim nasprotnikom je bilo že 8. junija na begunjskem igrišču pred približno sto gledalci, ko je ekipa nastopila v postavi: Sedovnik, Rogač, Koban, Adam, Novak, Malner, Vovk, Pristov, Hladnik, Papler, Vida, (Selan).

Tekma je bila v prvih minutah zelo živčna in na obeh straneh je bilo precej napak. Ko je preteklo približno deset minut, so prevzeli pobudo domačini, naša ekipa pa se je v glavnem branila. Domačini so izkoristili priložnost v devetnajsti minuti in povedli z 1:0. Nato so se igralci borili za žogo predvsem na sredi igrišča, dokler štiri minute pred koncem polčasa »Almirni« nogometiši v dobrem napadu niso izenačili. Strelec je bil Hladnik.

V drugem polčasu pa je bi-

la ekipa »Almire« neprimereno boljši nasprotnik od Begunj, saj je Hladnik v dvajseti in osemnajsti minuti dosegel še dva gola.

Nato so poskušali domačini za vsako ceno izenačiti; uspešno jim je znižati rezultat, vendar samo na 3:2, nekaj minut pred koncem tekme.

Ekipa je v celoti izpolnila pričakovanja in upamo, da bomo tudi poslej dostojno zastopali našo sindikalno organizacijo. Zelim pa si tudi vzpodbude in pomoči osnovne organizacije sindikata.

Nogometna ekipa »Almire«

Almira : Begunje — 3:2

Sodelujte
v našem
glasilu!

Udobno na dopust

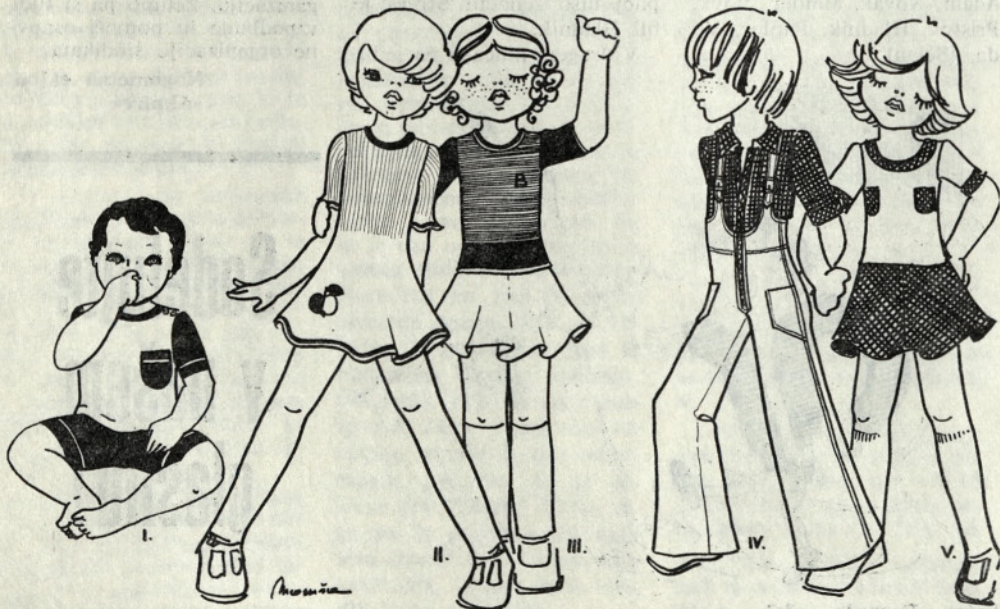

Ko se odpravljate na počitnice in mrzlično nakupujete razne drobnarije, ki jih potrebujete za na pot, ne pozabite, da za prijeten dopust ne zadošča samo lepo vreme in poln želodec, ampak da je na prvem mestu garderoba. Z neudobno obleko pride slaba volja. Če pa ste slabe volje, imate pokvarjen dopust.

Zato hitro premislimo, kako se je mogoče poceni, praktično in lepo obleči.

V trgovini ali v stari omari boste našli navadno bombažno blago, potiskano z drobnimi rožicami. Iz njega si ukrojite obleko v zvon, ki bo segala čez kolena, če boste v njej hodili na plažo ali spre-

hode po starem mestu. Če pa

boste v njej zvečer plesali, si jo ukrojite do tal.

Če niste preveč na tesnem s časom in imate doma še stroj za pletenje, poiščite med starimi klopčki volne, boucleja ali kakega drugega materiala. Potrebujete dve ali več barv v pastelnih tonih, materiali so lahko zelo različni, le da se v barvi ujemajo. Napletite si trodelen komplet. Krilo je cevasto, prav tako gornji del z naramnicami in patentnim začetkom. Jopica je patentna z zavihanimi rokavi in brez gumbov. Tak komplet je zelo praktičen za različne priložnosti, pa še — zelo moderen.

Seveda ne pozabite tudi na svoje otroke. Za najmlajše, tja do 4 leta, je primeren pleten komplet v dveh kontrastnih barvah. Material naj bo tak, da ga lahko peremo (dralon, berylo, acryl). Bela-modra, rdeče-modra ali rdečebela.

Pletena obleka za deklice od 4—14 leta. Život in rokava so pletena, krilo in 4 cm začetka na rokavih so samo desne ali samo leve, če je preja efektna. Na začetkih pri krilu in rokavih pa je 1 cm žive barve, ki obleko poživijo. Iz iste barve je obroba okoli vratu in izrezano jabolko...

Patentni pulover je namenjen deklici ali dečku različnih starosti. Začetek pol centimetra svetle barve in 8 cm temne. Nadaljuje se pol cm svetle in pol cm temne barve. Obroba pol cm svetle in 1 cm temne barve. Rokava so temna s svetlim začetkom. Krilo je krojeno v zvon, v eni izmed barv puloverja.

Otroške hlače za starost od 5—10 let iz jerseyja ali karkšnega trpežnega blaga, ki je lahko tudi karirano. Okrasni šivi in zadržga v kontrastni barvi (modro blago — rdeča zadržga in šivi).

Dekliški komplet za starost od 6—16 let. Karirano krilo je sešito iz štirih, šestih ali osmih pol. Patentni pulover je v eni izmed barv v krilu s kariranimi dodatki. Žepki morajo biti majhni. Obroba okoli vratu in manšete na rokavih so široke 4 cm.

Maruša Černilec

Naše brigadirke z žulji in pesmijo

Brigadirke Olga Mravinčeva, Anica Jarkovičeva in Malči Potočnikova

V II. brigadi, ki se je udeležila akcije Kozjansko 74, je bilo tudi enajst mladincev iz radovljiške občine in med njimi tudi tri naša dekleta drugega letnika vajenske šole. Malči Potočnikova, Olga Mravinčeva in Anica Jarkovičeva so se navdušeno odzvale pozivu na akcijo in se navdušene tudi vrnile.

Tri tedne so živeli po »vojaško«, v četi skupaj s triindvajsetimi mladimi.

Na klic trobente so vstajale ob štirih, telovadile, nato je sledilo dviganje zastave in zajtrk. Po zajtrku so jih zvozili z avtobusom na traso, kjer se delali vodovod. Pri delu je bilo treba trdo poprijeti. Dekleta so nosile vodo iz vodnjakov ali iz hiš, včasih pa so prijelo tudi za kramp pri kopanju kanalov. Delo je spemljala pesem, velikokrat so se vmes tudi nasmejali.

Čas po kosilu je bil namenjen predavanjem o higieni, o samoupravljanju, nato pa rekreaciji in športu.

Tudi za kulturne dogodke niso bili prikrajšani, saj jih je obiskal Akademski pevski zbor iz Kranja, ogledali so si tudi Celjsko gledališče in zanimivo predstavo.

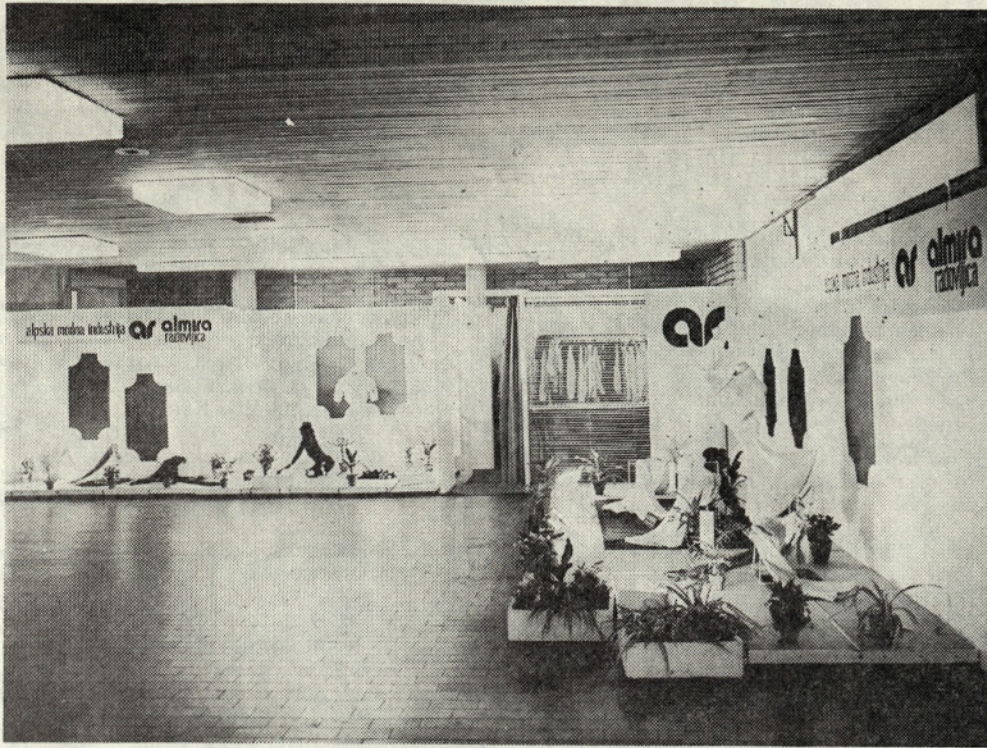
Po večerji so se zbirali ob tabornem ognju, plesali kolo in peli ob spremljavi kitaristov.

Prve dni je bilo malo težko vstati tako zgodaj, nato pa so se navadile in tudi prvi žulji na rokah so se kmalu zacelili.

Ob odhodu je bilo nekaterim kar težko. Rodila so se nova prijateljstva in marsikakšno pismo bo poslej romalo k tovarišem s trase, ki so prišli iz drugi krajev Slovenije, Niša, Sremske Palanke in Zemuna.

Bi še odšle na podobno akcijo? Seveda bi, lepo je pomagati ljudem, odkrivati plemenitost tovarštva in doživljati radost mladosti.

ABV

Almirin paviljon na skopskem sejmu

Skopski sejem

Vsakoletni sejem v Skopju, ki je letos trajal od 14. 6. do 21. 6. 74 je po udeležbi sicer slabši kot ostali jugoslovanski sejmi, vendar daje dokaj realno obliko o stanju na makedonskem trgu. Na sejmu sodelujejo vsi pomembnejši proizvajalci iz vseh vej našega gospodarstva, posebno močna pa je udeležba trikotažerjev in tekstilcev nasploh. Že pred sejmom smo obdelali določeni del terena s kolekcijo jesen-zima 74/75, zato smo na sejmu trgovali samo še s preostalimi kupci. Splošno mnenje ali ocena obiskovalcev sejma o naši kolekciji je dobra, saj so posebno modeli v izložbenem prostoru vzbudili veliko zanimanje. Od redne kolekcije so kupci jemali predvsem shetland proizvode, ki jih zelo cenijo.

Zoran BULUT

Dobri obeti za izvoz v ČSSR v letu 1975

Češko tržišče je za nas že nekaj preteklih let eno največjih izvoznih področij. Delež izvoza se je gibal z manjšimi variacijami med 30 % in 50 %, leta 1971 celo 64 %. Zato je povsem umestno, da temu tržišču posvečamo posebno pozornost in vlagamo več naporov in sredstev v izdelave vzorčnih kolekcij, ki so za to tržišče specifične in različne od ostalih. Le tako načrtno delo nam lahko zagotavlja dobre in še boljše uspehe.

V mesecu aprilu in maju smo pripravljali novo kolek-

cijo in ponudbo za ČSSR za leto 1975. Sedaj po prvem izboru s strani čeških kupcev, ko je poznana celotna jugoslovanska kolekcija, ki jo Jugotekstil prezentira češkim kupcem, lahko ugotovimo, da smo ponudili v naši kolekciji tak izbor artiklov, ki po modi, materialih in cenah odgovarja češkim kupcem. Od naših 40 predloženih modelov so Čehi v ožji izbor uvrstili kar 26 modelov. Skupno število izbranih modelov je 262 iz 32 jugoslovanskih tovarn in

mi smo z 10 % na drugem mestu, takoj za Rašico. Naši modeli so pretežno iz shetlanda in berylla, torej naših standardnih materialov ter pretežno s cotton strojev 15 in 21 gg, ki so zaradi nerazprodanih kapacitet za nas nabolj problematični.

Taka kolekcija in dejstvo, da smo eden največjih ponudnikov vrhnje trikotaže iz Jugoslavije, so dobra osnova za dokončne razgovore o cenah, količinah in dobavnih rokih direktno s češkimi kupci koncem junija v Ustih na Labi. Realno pričakujemo dobre rezultate in povečanje našega izvoza v ČSSR v l. 1975.

Janez Grm

Drobci zgodovine in čudovita narava

Osnovna organizacija sindikata TOZD Proizvodnja pletenin Nova Gorica se je drugič, kar obstaja njen obrat, odločila prirediti sindikalni izlet in popeljati svoje člane v narodni park, ki se razteza okrog Plitvic.

Vreme, ki nas je spremljalo na poti preko Ljubljane, Metlike in Karlovca nam je bilo naklonjeno in je tudi pridalo svoje k dobremu razpoloženju izletnikov.

Prva postaja, kjer smo lahko poleg čudovite narave občudovali tudi kanček zgodovine, je bilo sicer majhno, a staro mestece Slunj, ki ga v

kronikah omenjajo že leta 1323, iz spominske plošče pa smo razbrali, da je bil v jeseni 1942 v njem tudi sedež glavnega štaba NOV in partizanskih odredov Hrvatske. Čudovit prizor se nam je nudil tudi ob pogledu na dvajset starožitnih mlinov pod mostom čez Slunjščico, kjer se zdi, da se je čas za nekaj stoletij ustavil.

Pot nas je nato vodila naprej k Plitvičkim jezerom, ki so ena izmed najlepših jugoslovanskih naravnih lepot. Vseh jezer je šestnajst, višinska razlika med najvišjim in najnižjim jezerom znaša 133

metrov in zato je ob poteh, ki vodijo okoli jezer, videti slapove, drobne kaskade, nenavadno oblikovane pečine in votline, obraščene z bujno zelenino. Žuborenje vode zdaj tiho, zdaj močnejše je bil pravi pomirjujoči koncert za ušesa vseh nas, ki smo vajeni hrupa običajnega delavnika.

S Plitvic smo se vračali nazaj po drugi poti in smo se ustavili še v drugem mestu, ki se je prav tako zapisalo v našo zgodovino. Senj je danes mirno mestece, ki ga v sezoni razgiblje vrvež turistov in slovi predvsem po svoji burji.

Bržkone pa jih ni veliko, ki bi vedeli, da so bile tu naselbine še pred Rimljani. Nekaj sto let pozneje so se tod naselili Hrvati. In v 12. stoletju je začelo rasti mesto, okoli katerega so v 16. stoletju začeli zidati ponekod še danes dobro ohranjeno obzidje. Vanj so se umikali tudi begunci, ki so bežali pred Turki in Senj je zaslovel po držnih, ponosnih, zvutih in pogumnih uskokih, ki so se dobrih sto let na kopnem in morju upirali Turkom in Benečanom.

Na gričku nad mestom pa stoji sijajno ohranjena trdnjava Nehajgrad. Zgrajena je v štirikotni obliki in jo je leta 1558 dal zgraditi senjski kapetan Ivan Lenkovič. Visoka je 15 metrov in ima tri nadstropja ter dva metra de-

bele zidove. V tretjem nadstropju so zelo impresivne velike strelne line za topove, na dvorišču pa je studenec, ki je bil velikokrat rešilna bilka v preskrbi z vodo, ko so grad oblegali Turki. V gradu je del mestnega muzeja z zbirko starega orožja in drugih zgodovinskih predmetov.

Po sprehodu skozi mesto, kjer je drobce zgodovine opaziti na pročeljih z latinskimi in glagolskimi napismi, z več ali manj ohranjenimi grbi, zanimivimi stopnišči in ozkimi krivimi uličicami starega jedra, smo sedli v avtobus in se napatili nazaj proti domu. Vsi, ki smo se udeležili izleta, smo bili zelo zadovoljni in prav radi bomo še kdaj šli na pot, kjer bomo spoznali nove kraje in pa kos naše zgodovine.

A. S.

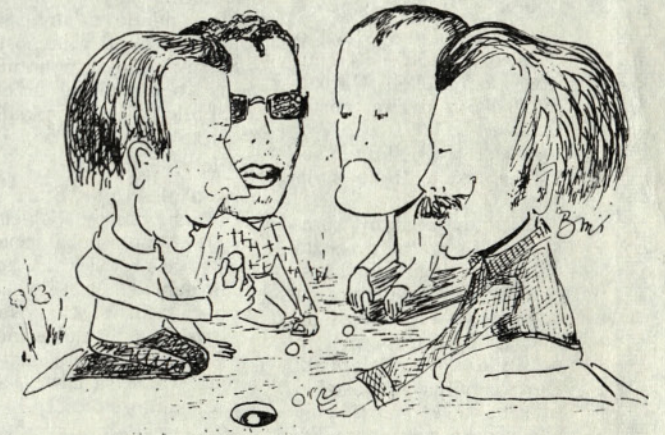
Balinarji drugi

Med ekipami, ki so se udeležile občinskega sindikalnega prvenstva v balinanju in ki je bilo pod pokroviteljstvom Občinskega sindikalnega sveta in v zelo dobri organizaciji Balinarskega kluba Radovljica, 26. maja v Radovljici, je bila tudi ekipa »Almire«. Naši balinarji Adam Sašo, Humerca Janez, Legat Jurij in Plut Marijan so se dobro odrezali, saj so dobili diplomu za osvojeno drugo mesto.

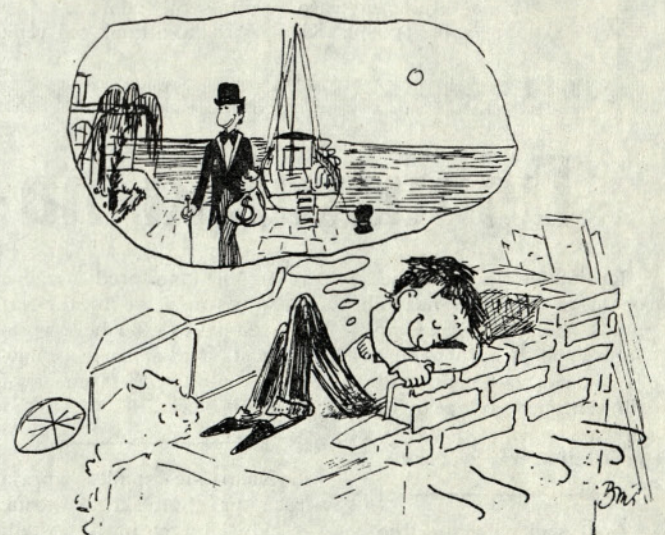
Tekmovalo je sedem ekip, Skupščina občine Radovljica, ki je v presledkih kar petkrat osvojila prvo mesto, pa je prejela pokal v trajno last. Končna uvrstitev ekip je bila naslednja:

1. Skupščina občine Radovljica; 2. »Almira«, Radovljica; 3. Elan I, Begunje; 4. Veriga, Lesce; 5. Elan II, Begunje; 6. Iskra Instrumenti, Otoče; 7. Psihiatrična bolnica, Begunje.

ABV

Navdušeni in uspešni balinarji, Jurij Legat, Sašo Adam, Marijan Plut in Janez Humerca

KORIŠČENJE LETNEGA DOPUSTA

Počitniški humor

EPHRAIM KISHON

Pregrešni hotel

Odločil sem se, da bom počitnice letos preživel skupaj s svojo ženo. Izbrala sva zelo znan hotel na hladnem severu, mirno, skromno hišo, daleč stran od hrupa velikih mest. Tam ni ne rocka ne rolla. Prav tako ni treba piti čistega whiskyja, da bi se postavljali v boljši družbi.

Naročil sem telefonski pogovor in sobo zase in za svojo ženo.

»V redu, gospod«. Vratarjev glas je kar pokal od diskretne delovne vne-me.

»Prideta skupaj?«

»Seveda«, sem odgovoril. »Kakšno trapasto vprašanje.«

Potem, ko sva skupaj pripotovala, sem z nekaj genialnimi potezami persasa izpolnil prijavnico. In kaj se je zgodilo potem? Potem je vratar izročil vsakemu od naju svoj ključ.

»Gospod ima številko 17, gospa pa 302.« »Trenutek«, sem rekel. Naročil sem sobo z dvema posteljama.«

»Hočete reči, skupno sobo?« »Seveda, to je moja žena.«

S svetovljanskim korakom se je vratar približal najini prtljagi, da bi si ogledal majhne vizitke na katerih so bila napisana imena. Tisti hip me je prešnilo kot rahel blisk: Kovčke nama je posodila tudi tašča in na njih je bila vizitka z imenom Erna Spitz.

Vratar je, ne da bi naju pogledal, odšel nazaj za pult in izročil ženi ključ.

»Tu je ključ za vašo skupno sobo, gospa Ki-

shon«. Zadnji dve besedi je neponovljivo raztegnil.

»Bi nemara... bi nemara hoteli...«, sem jecljal »bi nemara hoteli videti najine osebne izkaznice?« »Ni nujno. Ne potrebujemo teh reči. To je vaša privatna zadeva.«

Prav nič veselo ni bilo iti skozi dolgo, raztegnjeno hotelsko vežo. Sledili o nama pohlepni pogledi, pohlepna usta so se raztegovala sarkastično, pa vendar z določenim priznanjem.

Nenadoma sem postal pozoren, da je moja žena najboljša med vsemi, vendarle oblekla to živordečo obleko, ki zmeraj bode v oči. Tudi njene pete so bile previsoke. Prekletost! Tisti debeli plešasti dedec, bržkone iz uvozne izvozne branže je s prstom pokazal na naju in nekaj pošepetal na uho atraktivni plavalaski, ki je sedela v fotelju. Nagnusno! Da takšne mlade stvarce ni sram, nastopati v javnosti s takšnim starim pohotnežem. Ko da v vsej deželi ne bi bilo prijetnih mladih moških, kakršni sem jaz.

»Halo, Ephraim!«

Zasukal sem se. Starejši od obeh bratov Schleissnerjev, moj bežnji znavec, se je pretegoval v kotu in napravil krenjto, ko da hoče reči: vsa čast. Naj se pazi. Res je, da je moja žena užitek pogledati, ampak kar »vsa čast!, kaj pa si vendar domišlja?«

Večerja v velikih jedilnicah je bila ena sama mora. Medtem ko sva šla med mizami, so nama v uho silili delci pogovorov: »Otroka je pustil doma pri svoji ženi... Malce okrogla, ampak saj vemo,

da... stanujeta v isti sobi, kakor bi bila... že leta poznam njegovo ženo...! Sijajna baba. In potem gre in pride s takš. nole...«

Schleissner je poskočil, ko sva se bližala njegovi mizi in potegnil za seboj svojo spremljevalko, ki je bil njen prstanec okrašen s poročnim prstanom. Predstavil nama jo je kot svojo sestro. Seznanil sem ju s svojo ženo.

Schleissner ji je poljubil roko in planil v razumevajoč smeh. Potem se je nagnil k meni in rekel: »Doma vse v redu? Kako gre tvoji ženi?« »Pravkar si govoril z njo«, »Ze prav, že prav!« Potem me je zarotniško prijel za roko in me zvlekel k baru, kjer je naročil zame dvojno vodko. Moral bi se odvaditi teh staromodnih krčevitosti. In kaj se sploh pravi »prevarati«. Poletje je, vroče je, vsi smo trudni in potrebni počitka, takšne majhne pustolovščine pomagajo trpečemu možu premagovati težave, ki mu jih dela žena, to vsi razumejo, na tem pa res ni nič takega. In prepričan je, da mi bo moja žena, če bo kaj izvedela, odpustila.

»Saj sem vendar z njo tu!«, sem zastokal.

»Zakaj tako sramežljivo, fant moj? Brez vzroka...« Bilo je brez pomena. Vrnil sem se k svoji ženi, on pa k svoji sestri. Počasi in obotavljaje, je so se razpršile moške beštje, ki so medtem oblegale mizo moje žene. Na svoje začudenje sem odkril, da ji je bilo obleganje všeč. Bila je kar nenaravno živahna in v njenih očeh se je izdajalsko bliskalo. Eden teh moških, mi je pripovedovala, — sicer zelo postaven — jo je izzival, naj pusti tega »smešnega pritlikavca« in naj se raje preseli v njegovo sobo.«

»Seveda sem ga odbila«, je mirno dodala. »Z njim nikoli ne bi delila sobe, zato, ker ima prevelika ušesa.«

»In to, da si poročena z mano, sploh ne igra nobene vloge?«

»O ja, že,« se je spomnila moja soproga. »Čisto zmedena sem že.«

Čez čas se nam je pridružila pleša iz uvoza-izvoza in nam predstavila svoj plavalaski čudež. »Dovolite — moja hči,« je rekel.

Imelo me je, da bi s pestjo sunil testasti obraz. Moja hči. Zares nesramnost! Saj mu sploh ni bila podobna. Niti pleše ni imela.

»Dovolite, moja prijateljica«. In z efektno krenjto sem pokazal na svojo ženo. »Gospodična Erna Spitz.« To je bil prvi korak k temeljiti preobrazbi najinih zakonskih odnosov. Moja žena se je spreminjala z občudovanja vredno hitrostjo.

Če sem jo hotel pred ljudmi prijati za roko, se mi je izvila s pripombo, da mora paziti na svoj ugled. Nekoč pri večerji me je celo pošteno udarila po roki. »Si nor? Ne pozabi, da si poročen moški. Saj naju že tako in tako dovolj opravljajo«. In imela je prav. Na ušesa, na primer, nama je prišlo, da sva se ob polni luni gola kopala v morju. Po drugih govoricah sva skupaj živala mamila, Schleissnerjeva sestra je celo vedela, da sva samo zato prišla semkaj, ker

naju je mož moje spremljevalke zavohal v ljubezenskem gnezdu v Safedu in da sva mu komaj, komaj ušla.

»Ne drži, vsaj popolnoma ne«, sem rade volje pojasnjeval. »Mož moje prijateljice je bil sicer v Safedu, ampak s sobarico. In sebični ljubimec — mimogrede rečeno poročen in oče treh otrok — jima je sledil in mu dekletu spet odpeljal. Nato je so. prog sklenil, da se maščuje nama. In tako divjemu lovu ni in ni konca.«

Sestra je prisegla, da bo molčala kot riba in se poslovala, da bi se o tem brž pogovorila z drugimi hotelskimi gosti:

Čez četrte ure naju je poklical direktor in naju prosil, naj vzameva loče, ni sobi že zaradi ljudi. Ostal sem neizprosno. Samo smrt naju bo ločila, sem rekel.

Počasi je postajal položaj nevzdržen. — pa iz drugačnih vzrokov, kakor bi človek mislil. Moja ženička, najboljša zakonska žena na svetu, se je navadila naročevati najdražje jedi in francoski šamparnjec. Ko je minil teden dni, je kar naravnost zahtevala krzna in dragulje.

»To je v takšnem primeru običajno,« je rekla.

Ravno pravi čas je nato sledil preobrat. Vse skupaj se mi je zazdelo preneumno.

Nekega dne se je prika-zal neki novinar iz Haife, eden tistih, ki vse poznajo in se z vsemi tikajo.

»Sta pa res izbrala kraj bogu za hrbotom. Nikoli si ne bi mislil, da je lahko tu tako na smrt dolgočasno. Schleissner je prišel s sestro, ti s svojo ženo in ta plešasti sodnik ni mogel pripeljati s seboj kaj boljšega kot lastno hčer. Učiteljica klavirja je. Samo to mi povej, kako si tako dolgo zdržal v tem malomeščanskem vzdušju.«

Naslednji dan sva odšla iz hotela. Mir se je vrnil v najin zakon. Le kdaj pa kdaj mi žena še očita, da sem jo prevratal in to z njo samo.

Dopustniški ha - ha - ha

Radiotelevizija prejme iz obalnega kampa naslednjo brzjavko: »Pravkar sem iz šotora po nekajurnem delu znosil zadnjo kanglo tridesetih centimetrov lepega in vedrega vremena, ki ste ga napovedali včeraj zvečer.«

Gost sedi na vrtu ribje restavracije in z užitekoma spravljaja pečene skuše. Nena-

doma obstane pred njegovo mizo pes in začne lajati. »Naj mu dam košček ribe?« vpraša gost. »Ne, ni treba,« odgovori natak, »samo svoj krožnik bi rad!!!«

»Kako ste spali?« vpraša receptor hotelskega gosta. »Zelo slabo, v moji postelji je bila mrtva stenica.« — »Toda ta vas res ni mogla

več zbotiti!« — »Ta ne, pač pa tiste, ki so prišle na pogreb!«

»Ali ste se res ločili? Ste imeli vzrok?« — »Seveda! Moja žena se je na dopustu vse noči potikala po lokalih!«

— »Kaj pa je počela v njih?«

— »Kaj vendar, mene je iskala!«

UREDNIŠKI ODBOR:

Zlato Kavčič, Milka Blažič, Zoran Bulut, Janez Grm, Maruša Černilec, Katja Kos, Brigita Ropret, Mila Mežek, Bosiljka Vidič, Valentin Pintar, Tatjana Bratuša, Peter Vengar

GLAVNA IN ODGOVORNA UREDNICA: Alenka Bolš-Vrabc

TISK: Gorenjski tisk, Kranj

Oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.